

Ütlen Soome, mõtlen...

Kui ma ütlen Soome, tekivad positiivsed mõtted sellest, mida Soome on Eesti jaoks teinud, mida ta eestlaste jaoks tähendab. Igal eestlasel on kindlasti Soome suhtes erinevad tunded ja ma usun, et pole kedagi, keda see edukas riik täiesti külmaks jätaks.

Eestlase jaoks on Soome eelkõige eeskujumaa, võrdlusmaa. Ta on olnud alati Eesti arengust paar sammu ees. Soome arengu järgi oleme seetõttu saanud suunata ka oma riigi arengut, saanud jälgida, mida ühe või teise otsuse vastuvõtmine Soomele kaasa tõi ja vastavalt sellele ka oma samme seada. Näiteks võib tuua siinkohal Eesti-Soome seltsi korraldatud Euroneljäpäevad aastal 2003, mille eesmärgiks oli eestlaste teavitamine Soome kogemustest enne EL referendumit. Eeskujumaa peaks Soome olema eestlastele ka majanduslikust ja sotsiaalpoliitilisest küljest. Kõigepealt peaks mainima, et 30% riigi eksporttuludest tuleb IT-sektorist, Interneti kasutuse poolest ollakse juhtivate maade hulgas, eriti suur on viimaste aastate elektroonikatööstuse kasv, suuremas osas tänu Nokia kontserni kasvule. Seega on Soome arenenud tööstusmaa. Samas suunas tüürib ka Eesti, Interneti kasutuse poolest me naabritele alla ei jää, küll aga jääb IT-sektori osa ekspordis väiksemaks, samuti on väiksem elektroonikatööstuse osakaal. Põhjus on lihtne: puuduvad vastava ettevalmistusega IT-spetsialistid, samuti insenerid, kes suudaksid Eesti elektroonikatööstust edasi arendada.

Sotsiaalpoliitilise külje pealt peaksime me samuti Soomet järgima. Ma olen ise vasakpoolsete vaadete pooldaja, kuid ei väida, et Eesti praegune parempoolne sotsiaalpoliitika oleks vale. Lihtsalt Soome ja teiste Skandinaaviamaade kogemuse põhjal võib väita, et igale inimesele väärrika elatustaseme tagamine kõrgemate maksude arvelt on igati parem kui rikkuste ebahütlane jaotumine väiksemate maksude tagajärjel. Vaene riik ei saa lootma jääda parempoolsete vaadete tulemuslikkusele. Leidub vaeseid perekondi, kus on võrdlemisi targad lapsed, kuid kes tänu materiaalsete vahendite puudumisele ja kõrgkoolide õppemaksudele ei jõua nii kaugele, kui nende potentsiaal neil seda võimaldaks. See ei ole küll alati nii, aga ma julgen väita, et selliseid juhtumeid on arvukalt. Kui aga haridus oleks kõigile tasuta ja rahval oleks tänu kõrgetele maksudele muidki tasuta võimalusi, näiteks võimalus saada tasuta meditsiinilist abi, paraneks Eesti rahvastikukvaliteet märgatavalt. Eesti haridussüsteem peaks järgima kriteeriumi võrdsed võimalused kõigile. Kogu haridus peaks olema tasuta nagu ta seda on Soomes. See on äärmiselt efektiivne, tõestuseks on soomlaste kõrged tulemused PISA-testis. Läbi aastate on oldud edetabeli tipus, esimesel ja teisel kohal.

Soomlased on olnud ka eestlaste abistajateks rasketel aegadel, tänu neile on Eesti jõudnud sinna, kus ta praegu on. Tähtis on soomlaste panus Vabadussõjas ja pärast sõda. Iga eestlane teab, või vähemalt peaks teadma, et Vabadussõjas aitasid eestlasi Soome vabatahtlikest moodustatud väesalgad, samuti saadeti eestile materiaalselt abi Vabadussõja ajal ja esimese Eesti Vabariigi algusaastatel. Pärast omariikluse taastamist 1991. aasta augustis on soomlased Eestit seitsme aasta jooksul toetanud 397 miljoni krooniga. Kahjuks seda viimast fakti ei teata või on see ära unustatud. Samas mäletavad soomlased selgelt eestlaste panust Talvesõjas ja Jätkusõjas, soomepoisse pole unustatud. Seega võib eestlasi pidada põhjanaabri suhtes natuke tänamatuteks. Eesti on Soome ees võlglane, kuid tänutunne iga eestlase südames peaks võla tasuma.

Soome võrdub eestlase jaoks turvalisusega. Üle Soome lahe jõudes jõuame justkui teise koju. Priit Hõbemägi on ühes oma artiklis võrrelnud Soomet Eesti emaga. „Soome ühiskond on üldiselt palju emalikum ja naiselikum kui Eesti oma. See on oma inimeste eest hoolitsev, soe ja sõbralik,” nendib ta. Mõnes mõttes ongi põhjanaaber Eestile emaks. Turvalisust on Soome Eestile ja eestlastele pakkunud juba esimese Eesti Vabariigi ajast. Mis siis muud on eespool mainitud rahaline abi? Ikka emalik toetus abi vajavale lapsele ja seda me tol ajal olime. Samuti on Soome korras ja puhas. Riik loob sellega oma kodu tunde, nagu ema. Ka soomlased ise on eestlaste vastu sõbralikud. Eestlastesse suhtutakse hästi, spordis elatakse neile kaasa. Nagu üks mu tuttav soomlane on öelnud: „Kui soomlased on mängust väljas, siis on alati Veerpalu või Šmigun, kellele põialt hoida.“ Kaasa elatakse eestlastele ka muudes valdkondades. Näiteks Soome president Tarja Halonen on mitmel korral avaldanud Eestile tunnustust või siis kaastunnet mõne suure inimese lahkumise puhul.

Soomest rääkides ei saa ära unustada ka soome keelt. Soome keel ja eesti keel on sugulaskeeled. Peale selle on soome keelest tulnud pärast keelte väljakujunemist eesti keelde palju laensõnu. Põhjus on üsna lihtne: soome keele sõnad on eesti omadega sarnased ja neid on kerge eesti keelega mugandada. Idee soome keelest sõnu laenata tuli Johannes Aavikult. Aavik on eesti keelde toonud üle 800 sõna, neist püsima on jäänud umbes 320. Sellised on näiteks sõnad esimees, lause, näidend, sisaldama, tavaline ja väitma.

Soome ja Eesti on seotud ka kultuuriliselt. Meie hümnidel on sama Jean Sibeliusi kirjutatud viis, ka „Kalevipojas“ on tunda soomlaste mõjutusi. Kõigile on tuntud ka Tove Janssoni „Muumid“.

Kui ma ütlen Soome, mõtlen ma meie eeskuju peale. August Annist on öelnud: „Kõigepealt on aga meile Soome tundmine tähtis juba selleks, et paremini tunda ennast, oma rahva ja kultuuri vaimu, oma arenguvõimalusi, ülesandeid ja teid.“ Soome on tõesti eestlastele eeskujumaaks, võrdlusmaaks. Ta on mõnes mõttes nagu Eesti ema, kes oma kogemusi lapsele edasi pärandab. Eesti peaks nii mõneski asjas Soomelt eeskuju võtma, palju on asju, mis vajavad muutmist ja just Soome oleks meile sobivaks õpetajaks.